

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد کازرون

طرح درس واحد اصول و فنون پرستاری و مامایی و روش کار در اتاق عمل و زایمان

Course plan

نام درس: اصول و فنون پرستاری و مامایی و روش کار در اتاق عمل و زایمان	کد درس: ۱۵	تعداد واحد: ۱	نوع واحد: نظری
سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۴۰۱	نیمسال: اول	رشته: مامایی	مقطع تحصیلی: کارشناسی
پیش نیاز یا هم نیاز: ندارد	نوع حیطه ها: شناختی	دانشکده: پرستاری و مامایی	مدرس: مریم کشاورز، کارشناس ارشد مامایی
<p>اهداف کلی :</p> <p>۱. آشنایی با مفاهیم اساسی و اصول و فنون کلی مراقبت از مددجو براساس نیازهای جسمانی، روانی و اجتماعی و کسب توانایی های لازم به منظور اجرای دستورالعمل های بالینی پایه طبق قوانین ، مقررات و اصول اخلاق حرفه ای</p> <p>۲. آشنایی با محیط، مقررات، وسایل و روش کار در اتاق عمل و زایمان</p>			

شرح درس:

در طول این درس دانشجویان با اصول و فنون کلی مراقبت از بیماران براساس نیازهای جسمانی، روانی و اجتماعی آنان و همچنین با محیط، مقررات، وسایل و روش کار در اتاق عمل و زایمان آشنا میشوند.

اهداف اختصاصی:

۱. ماما را تعریف کند و صفات و مسئولیت های یک ماما را بداند.
۲. علم مامایی را تعریف کند و اهداف آن را بداند.
۳. محیط های کاری ماما را بداند.
۴. برخی از اصطلاحات رایج در حیطه مامایی را بداند.
۵. بارداری و زن باردار را تعریف کند.
۶. نکات بهداشتی و ایمنی در محیط کار را بداند.
۷. نکات استریل زاسیون و روش های آسپتیک در اتاق عمل و زایمان را بداند.
۸. نحوه ی شستشوی صحیح دستها قبل از زایمان را بداند.
۹. نحوه ی صحیح انجام انما در زن باردار را بداند.
۱۰. مفهوم پرپ و درپ و شیو را بداند.
۱۱. نکات پذیرش و ترخیص زن باردار را بداند.
۱۲. نحوه ی شستشو قبل از معاینه واژینال ،سوند گذاری مثانه، قبل و بعد از زایمان را بداند.
۱۳. تکنیک صحیح سوند گذاری مثانه در زن باردار را بداند.
۱۴. پوزیشن های مناسب برای زن باردار در حین لیبر و زایمان و نحوه ی انتقال وی را بداند.
۱۵. با پوشیدن گان و دستکش و در آوردن آنها آشنا باشد.
۱۶. استفاده مناسب از شان ها در حین زایمان و معاینه زنان را بداند.
۱۷. با مراقبت های نوزاد پس از زایمان آگاه باشد.
۱۸. با ابزار مورد استفاده در حرفه ی مامایی آشنا باشد (مانند IUD ، لوازم احیا و غیره).
۱۹. با ساختمان اتاق عمل و وظایف پرسنل آن آشنا باشد.
۲۰. با وسایل اتاق عمل و انواع نخ های جراحی و کاربرد آنها آشنا باشد.
۲۱. با ست های اتاق عمل زنان آشنا باشد (سزارین ، کروتاژ ، هیستروکتومی و غیره).
۲۲. روش حفظ نمونه در اتاق عمل را بداند.
۲۳. پوزیشن های جراحی زنان را بداند.
۲۴. با باز کردن ست های استریل جراحی آشنا باشد.

۲۵. روش اسکراب را بداند.
۲۶. اصول استریلیزاسیون در اتاق عمل را بداند.
۲۷. با مفهوم سلامت و بیماری آشنا باشد.
۲۸. نیازهای اساسی بشر را طبق هرم مازلو نام ببرد.
۲۹. با انواع بیمارستان آشنا باشد.
۳۰. مفهوم ارتباط در حیطه بالینی را بداند و در انجام آن مهارت داشته باشد.
۳۱. با چگونگی مراحل پذیرش، انتقال و ترخیص بیمار آشنا باشد.
۳۲. با فرآیند گزارش نویسی آشنا باشد.
۳۳. روش های گند زدایی و سترون سازی را بداند.
۳۴. علائم حیاتی را تعریف کند و میزان طبیعی هر یک از علائم حیاتی را بداند.
۳۵. با بهداشت پوست، مو و دهان آشنا باشد.
۳۶. روش های NGT گذاری را بداند و با کاربرد آن آشنا باشد.
۳۷. فرآیند پرستاری و مراحل آن را بداند.
۳۸. تکنیک صحیح ساکشن را بداند.
۳۹. روش های رساندن اکسیژن به بدن را بداند.
۴۰. با دفع روده ای و ادراری (انما- سونداژ- نمونه گیری و غیره) آشنا باشد.
۴۱. کاربرد سرما و گرما برای بیمار را بداند (استفاده از کیف آب گرم، کمپرس سرد و بخور ها).
۴۲. با روش تزریقات IV-ID-SQ-IM آشنا باشد.
۴۳. مراقبت های قبل و بعد از عمل جراحی را بداند.
۴۴. با روش ترانسفوزیون خون آشنا باشد.

نحوه ارزشیابی دانشجو	
عنوان ارزشیابی	نمره
حضور فعال، مداوم و بدون غیبت و کوئیزهای کلاسی	۵
شرکت در امتحان میان ترم	۷
شرکت در امتحان پایان ترم تئوری	۸
جمع نمرات	۲۰

تقویم درسی				
جلسه	موضوع درس	روش تدریس	محیط	مدت کلاس
جلسه اول	آشنایی با نقش پرستار و ماما، و نحوه گزارش نویسی	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه دوم	استراحت ، خواب و درد و مرگ سلامت	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه سوم	علایم حیاتی	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه چهارم	بهداشت عمومی بیمار و دفع و جذب	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه پنجم	اصول مکانیکی و تغذیه	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه ششم	دارودهی و تزریقات	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه هفتم	تزریقات و مایع درمانی	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت

جلسه هشتم	انتقال خون و اکسیژن ترابی	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه نهم	زخم و پانسمان	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه دهم	کنترل عفونت و ایمنی	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت
جلسه یازدهم	روش کار در اتاق عمل و زایمان	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	سیستم وادانا	۲ ساعت

رفرنس ها :

Potter, Perry, Fundamental of Nursing: concepts, Process and practice ST Louis, Mosby, TAYLOR'S Clinical Nursing Skills, last ed

جلسه ۱	
هدف کلی	آشنایی با نیازهای اساسی بشر، آشنایی با فرایند پرستاری و مهارت در ارتباط بالینی، آشنایی بامسئولیت های پرستار و ماما و حرفه مامایی، صفات و مهارت های ماما، آشنایی با اصطلاحات مامایی و تعریف بارداری و زن باردار، آشنایی با محیط کار ماما : اتاق زایمان و درمانگاه، پذیرش و ترخیص زن باردار و زائو، گزارش کتبی و شفاهی
اهداف رفتاری	دانشجو باید بتواند <ol style="list-style-type: none"> ۱. نیاز های اساسی بشر را طبق هرم مازلو نام ببرد. ۲. فرایند پرستاری و مراحل آن را بداند. ۳. فرایند ارتباط را تعریف کند. ۴. عناصر فرایند ارتباط و عوامل مؤثر بر آن را توضیح دهد

<p>۵. . روش برقراری ارتباط غیر کلامی را نام ببرد</p> <p>۶. نقش پرستار و مددجو در هر مرحله از ارتباط یاری دهنده را مشخص کند</p> <p>۷. موانع برقراری ارتباط درمانی را شرح دهد.</p> <p>۸. اهمیت برقراری ارتباط با مددجو، خانواده وی و سایر اعضا تیم درمان را تجزیه و تحلیل کند</p> <p>۹. نقش پرستار و ماما را در برآوردن نیازهای اساسی انسان تشخیص دهد</p> <p>۱۰. ماما را تعریف کند و صفات و مسئولیت های یک ماما را بداند.</p> <p>۱۱. علم مامایی را تعریف کند و اهداف آن را بداند.</p> <p>۱۲. محیط های کاری ماما را بداند.</p> <p>۱۳. با انواع بیمارستان آشنا باشد.</p> <p>۱۴. برخی از اصطلاحات رایج در حیطه مامایی را بداند.</p> <p>۱۵. نکات پذیرش و ترخیص زن باردار را بداند.</p> <p>۱۶. با چگونگی مراحل پذیرش ، انتقال و ترخیص بیمار آشنا باشد.</p> <p>۱۷. با فرآیند گزارش نویسی آشنا باشد</p>	
سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	روش تدریس
پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ	وسایل کمک آموزشی
کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده	ارزیابی فعالیت

جلسه ۲	
آشنایی با مفهوم سلامت و بیماری، استراحت، خواب، درد ، مرگ، آشنایی با کاربرد گرما و سرما	هدف کلی

اهداف رفتاری	<p>دانشجو باید بتواند</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. طیف سلامت و بیماری را توضیح دهد. ۲. اصطلاحات سلامت، بیماری و استراحت را تعریف کند. ۳. عوامل موثر بر سلامت را بیان کند. ۴. اصطلاحات درد، استرس، خواب و مرگ را تعریف کند. ۵. سیکل خواب را نام برده و توضیح دهد. ۶. فیزیولوژی و فرایند درد را توضیح دهد. ۷. مقیاس های درد را توضیح دهد. ۸. کاربرد سرما و گرما برای بیمار را بداند (استفاده از کیف آب گرم، کمپرس سرد و بخور ها). ۹. مرگ و نحوه برخورد با متوفی را شرح دهد.
روش تدریس	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی
وسایل کمک آموزشی	پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ
ارزیابی فعالیت	کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده

جلسه ۳	
اهداف رفتاری	<p>آشنایی با نشانه های حیاتی،</p> <p>دانشجو باید بتواند</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. علائم حیاتی را تعریف کند و میزان طبیعی هر یک از علائم حیاتی را بداند. ۲. محل های اندازه گیری علائم حیاتی را نام ببرد. ۳. عوامل موثر بر علائم حیاتی را نام ببرد. ۴. روش ها و طریقه صحیح اندازه گیری علائم حیاتی را شرح دهد. ۵. اندیکاسیون های اندازه گیری علائم حیاتی در مامایی را نام ببرد.

۶. اقدامات پرستاری مربوط به علایم حیاتی غیر طبیعی را شرح دهد.	
سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	روش تدریس
پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ	وسایل کمک آموزشی
کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده	ارزیابی فعالیت

جلسه ۴	
آشنایی با بهداشت عمومی بیمار و محیط بیمار، آشنایی با دفع روده ای و ادراری، آشنایی با روش های انما و سونداژ مثانه	هدف کلی
<p>دانشجو باید بتواند</p> <p>۱. با بهداشت پوست ، مو و دهان آشنا باشد.</p> <p>۲. با دفع روده ای و ادراری (انما- سونداژ- نمونه گیری و غیره) آشنا باشد</p> <p>۳. نحوه ی شستشو قبل از معاینه واژینال ،سوند گذاری مثانه، قبل و بعد از زایمان را بداند.</p> <p>۴. تکنیک صحیح سوند گذاری مثانه در زن باردار را بداند</p> <p>۵. نحوه ی صحیح انجام انما در زن باردار را بداند.</p> <p>۶. روش های نمونه گیری از ادرار و مدفوع را شرح دهد.</p> <p>۷. اختلالات شایع دفع ادرار و مدفوع را نام برده و توضیح دهد.</p>	اهداف رفتاری
سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	روش تدریس
پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ	وسایل کمک آموزشی
کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده	ارزیابی فعالیت

جلسه ۵	
هدف کلی	آشنایی با اصول مکانیکی (نیاز های حرکتی، پوزیشن ها، خطرات بیحرکتی و...)، شناخت اصول حرکتی زن باردار، شناخت نیازهای تغذیه ای مددجو و انواع رژیمهای غذایی، آشنایی با انواع روش های تغذیه ای و لاواژ و گاوآژ،
اهداف رفتاری	دانشجو باید بتواند <ol style="list-style-type: none"> ۱. انواع پوزشن ها را توضیح دهد. ۲. نحوه تغییر پوزیشن ها را شرح دهد. ۳. خطرات بیحرکتی را مشخص کند. ۴. وضعیت های حین لیبر و زایمان را توضیح دهد. ۵. گروههای مواد غذایی را نام برده و اهمیت هر یک را شرح دهد. ۶. گروه مسئول تغذیه بیمار را مشخص کند. ۷. انواع رژیمهای غذایی مورد استفاده در بیمارستان را توضیح دهد. ۸. اختلالات شایع تغذیه ای و مراقبت های پرستاری را توضیح دهد ۹. اصطلاحات گاوآژ، لاواژ و تیوپاژ را توضیح دهد. ۱۰. روش های NGT گذاری را بداند و با کاربرد آن آشنا باشد ۱۱. تغذیه از طریق گاوآژ و مراقبت های پرستاری آن را شرح دهد. ۱۲. تغذیه وریدی را شرح دهد.
روش تدریس	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی
وسایل کمک آموزشی	پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ
ارزیابی فعالیت	کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده

هدف کلی	شناخت دارو ها و علائم اختصاری آنها، آشنایی با محاسبه دارو ها و روش های دارو دهی
اهداف رفتاری	دانشجو باید بتواند <ol style="list-style-type: none"> ۱. اسامی داروها را بداند ۲. طبقه بندی داروها و مکانیسم عمل آنها را بداند ۳. اقدامات ایمنی داروها را نام ببرد ۴. تنوع دستورات دارویی را بداند و چند مورد نام ببرد. ۵. روش های مختلف تجویز دارو را بشناسد ۶. انواع تزریقات را یاد بگیرد ۷. روش استعمال داروهای موضعی، استنشاقی، رکتال و واژینال را بشناسد. ۸. تزریق زیرجلدی و داخل جلدی را توضیح دهد.
روش تدریس	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی
وسایل کمک آموزشی	پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ
ارزیابی فعالیت	کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده

جلسه ۷	
هدف کلی	آشنایی با روش های تزریق عضلانی و وریدی ، آشنایی با مایع درمانی
اهداف رفتاری	دانشجو باید بتواند <ol style="list-style-type: none"> ۱. اندیکاسیون تزریق عضلانی و روش صحیح آن را شرح دهد. ۲. عضلات مورد استفاده برای تزریق عضلانی را نام ببرد. ۳. اندیکاسیون تزریق وریدی و روش صحیح آن را شرح دهد. ۴. روش محاسبه سرم ها را بداند. ۵. وسایل تزریقات را بشناسد. ۶. هدف از مایع درمانی و خطرات آن را شرح دهد. ۷. عوارض تزریق وریدی را شرح دهد.

۸. انواع محلول ها را نام ببرد.	
سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	روش تدریس
پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ	وسایل کمک آموزشی
کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده	ارزیابی فعالیت

جلسه ۸	
آشنایی با انتقال خون و اکسیژن تراپی	هدف کلی
دانشجو باید بتواند <ol style="list-style-type: none"> ۱. با روش ترانسفوزیون خون آشنا باشد ۲. فرآورده های خونی را نام ببرد. ۳. شرایط اهدا خون و عوارض انتقال خون را نام ببرد. ۴. روش های رساندن اکسیژن به بدن را بداند. ۵. اختلالات تنفسی را شرح دهد. ۶. راه های تجویز اکسیژن و عوارض اکسیژن تراپی را شرح دهد. 	اهداف رفتاری
سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	روش تدریس
پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ	وسایل کمک آموزشی
کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده	ارزیابی فعالیت

جلسه ۹	
آشنایی با زخم و پانسمان	هدف کلی
دانشجو باید بتواند	اهداف رفتاری

<p>۱. انواع زخم را توضیح دهد.</p> <p>۲. زخم فشاری و مراحل تشکیل آن را توضیح دهد.</p> <p>۳. انواع خونریزی را توضیح دهد.</p> <p>۴. انواع نخ ها، سوزن ها را نام ببرد.</p> <p>۵. انواع شان ها و پانسمان را نام برده و شرح دهد.</p>	
روش تدریس	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی
وسایل کمک آموزشی	پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ
ارزیابی فعالیت	کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده

جلسه ۱۰	
هدف کلی	آشنایی با روش های کنترل عفونت و گندزدایی، آشنایی با بهداشت و ایمنی محیط کار،
اهداف رفتاری	<p>دانشجو باید بتواند</p> <p>۱. آشنایی با طبیعت عفونت</p> <p>۲. حلقه های زنجیر عفونت</p> <p>۳. فرایند عفونت</p> <p>۴. علایم و نشانه های عفونت موضعی و سیستمیک</p> <p>۵. تکنیک های جداسازی</p> <p>۶. روش صحیح شستن دست ها</p> <p>۷. مداخلات لازم برای کنترل عفونت</p> <p>۸. روش های گند زدایی و سترون سازی را بداند.</p> <p>۹. اصول استریلیزاسیون در اتاق عمل را بداند.</p> <p>۱۰. با پوشیدن گان و دستکش و در آوردن آنها آشنا باشد.</p>

۱۱. نکات بهداشتی و ایمنی در محیط کار را بداند. ۱۲. نکات استریلیزاسیون و روش های آسپتیک در اتاق عمل و زایمان را بداند. ۱۳. نحوه ی شستشوی صحیح دستها قبل از زایمان را بداند.	
روش تدریس	سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی
وسایل کمک آموزشی	پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ
ارزیابی فعالیت	کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده

جلسه ۱۱	
هدف کلی	آشنایی با مراقبت های قبل، حین و بعد از جراحی، آشنایی با مفاهیم جراحی زنان، پوزیشن های جراحی و پرسنل اتاق عمل، آشنایی با مهارت های مربوط به نوزاد
اهداف رفتاری	دانشجو باید بتواند ۱. مفهوم پرپ و درپ و شیو را بداند ۲. پوزیشن های مناسب برای زن باردار در حین لیبر و زایمان و نحوه ی انتقال وی را بداند ۳. با مراقبت های نوزاد پس از زایمان آگاه باشد. ۴. با ساختمان اتاق عمل و وظایف پرسنل آن آشنا باشد. ۵. با وسایل اتاق عمل و انواع نخ های جراحی و کاربرد آنها آشنا باشد. ۶. پوزیشن های جراحی زنان را بداند.

۷. مراقبت های قبل و بعد از عمل جراحی را بدانند.	
سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	روش تدریس
پاورپوینت، فیلم آموزشی، لپ تاپ	وسایل کمک آموزشی
کوئیز، پرسش و پاسخ، حضور فعال، شرکت در بحث گروهی، انجام تکالیف محول شده	ارزیابی فعالیت